

Terav ja tegus innovatsioonilabor ehk **Eesti Arengufond**

See on koht, kuhu tullaakse kokku, käiakse läbi, minnakse ära, tullaakse tagasi. Koht, kus ärksad inimesed panevad oma pead kokku ja ärgitavad Eesti riiki, ettevõtjaid, ühiskonda ja inimesi üldse. Koht, kus unistatakse eesmärgipäraselt ja sihi-teadlikult. Arengufondlaste koolkonnaga käib kaasas positiivselt ärev sünergia ja teravad teod.

Eesti Arengufondi juhatuse esimehe **Ott Pärnaga** vestlesid e-Öppe Arenduskeskuse projektijuhid **Kerli Kusnets** ja **Mari-Liis Peets**.

Organisatsiooni kujunemislugu

Eesti Arengufond loodi Riigikogus oma seadusega ja ministeeriumitest sõltumatuna. Arvati, et ka Eesti riigil võiks olla uuendusi esile kut-suv ja katsetav organisatsioon, mis tegeleb pikemate teemadega kui valitsus ja on sillaks riigiasutuste ning erasektori vahel. Vaja oli organisatsiooni, mis hoiaks kaugemat hori-sonti ja tegeleks tuleviku küsimustega eelkõige majanduslikus võtmes ning investeeriks tehnoloogiaettevõtetesse, mitte ei jagaks toetusi.

Põhifunktsioonid

Arengufondil on kaks põhilist tegevussuunda – tulevikku suunatud majandusseired, uurin-gud ja analüüsid ning riskikapitaliinvestee-ringud ambitsioonikatesse tehnoloogiafir-madesse. Samuti on Arengufondi ülesandeks maailmatrendide tõlgendamine Eesti kon-tekstis. Selle toetuseks on käima lükatud trendiblogi www.fututuba.ee.

Arengufond ostab osalusi Eesti ettevõtetes. Kuna ettevõtted on noored, siis ollakse nende murede ja rõõmudega aktiivselt kaasas. Ees-märk on edukamad ettevõtted hiljem kallimalt edasi müüa või börsile viia. Investeeringutest saadav tulu taasinvesteeringutakse, et üha uutele tehnoloogiaäridele tuul tiibadesse lükata. Praegu on Arengufondil portfellis 15 ettevõ-tet, mis on Eestis kõige suurem riskikapitaliga portfelli ambitsioonikatesse tehnoloogia-*start-up*'idesse (alustav ettevõtte) tehtud investeeringutest. Ettevõtetesse paigutatud raha peaks 5–10 aasta perspektiivis suuremas mahus tagasi tulema. Pluss on see, et suur osa Eesti tehnoloogiaettevõtetest saab sel viisil võima-luse tuleviku Skype'ideks areneda. Osa äripro-jekte ilmselt ka ebaõnnestub – nendega seotud

kulud kaetakse edukamate tehingute tootlu-sest. Teiselt poolt teeb Arengufond majandu-sega seotud seireid ja uuringuid, et hoida pilk horisondil ning tegeleda asjadega, mis ei mahu ühe või teise ministeeriumi pädevusse ja aset-sevad era- ja avaliku sektori piiri peal.

Seega on Arengufond nii ettevõtluses kui ka hariduses riigiasutustest enam sees – n-ö vahepuhver. Arengufondlased mõistavad, kuidas töötab riik, kuidas poliitika, kuidas käib poliitikate kujundamine, kuidas mõt-levad ametnikud. Teisalt saadakse aru ette-võtete väljakutsetest ja ettevõtlusega seotud rohujuuretasandi probleemidest ning rahvus-vahelise konkurentsi küsimustest ettevõtlu-ses. Igas valdkonnas on tegelikult ju küsimus, kust tulevad need inimesed, kellega teha tootlikumat tööd töötlevas tööstuses, minna rahvusvahelistele turgudele teenusemajandu-ses ja teha uusi *start-up* ettevõtteid tehnoloogia-äris. Küsimus on selles, kust neid inimesi võtta. Kui IT on võimaldaja kõikides sektori-tes ja kõrgkooli lõpetab aastas 350 IT-spetsia-listi, siis seda on vähe. Puudu on parküm-mend tuhat IT-haridusega inimest, et Eesti majandussektorid (haridus, energeetika, töötlev tööstus, jaekaubandus, metsandus jt) saaks tootlikumaks areneda. Eesti riigil on küll maailmas IT-kuulsus, kuid IT-põhist eks-porti olulises mahus teha veel ei osata. Eest-lased pole kehvad müügimehed, lihtsalt ei ole inimesi, kellega seda teha. Eesti edulood on üksikute inimeste genereeritud ja vägevad, aga et seda rahaks teha, on vaja mitte kahte inimest, vaid kahtesadat, veel parem kahte tuhandet ühes valdkonnas.

Arengufondi seiresuuna tööpraktikaks on erinevatest valdkondadest inimeste kokku-

toomine, üheskoos väljakutsete defineerimine, analüüside tegemine ja ühiste tegevuskavade kokkupanek. Koos püütakse jõuda lähemale probleemide juurteni, mida tegelikult tuleks lahendada selleks, et jõuda punktist A punkti B.

Kui ühe lausega kokku võtta, on Arengufond Eesti riigi innovatsioonilabor, kel-lel on võimalus teha asju natuke teistmoodi, heita heas mõttes kinnas sellele, mis praegu tehakse, et Eesti riigis kui organisatsioonis toimuks pidev uuenemine.

Nullist visioonini ja sealt tegudeni

“Kunagi päris nullist alustades (nüüdseks neli aastat tagasi) tegime esimeste meeskonnaliikmetega Arengufondi strateegiat. Küsi-sime endilt, milline peaks olema Arengufondi unistus või visioon, mille nimel me tööle tuleme ja mida tahame saavutada. Nii tekkis Eestile üks ja Arengufondile teine visioon,” meenutab Ott Pärna. Eesti riigi asja ajades ei saa aga olla kaht visiooni, vaid peab olema üks. Seega kujunes ühine visioon, et aastaks 2012 Eesti teab ja kasutab võimalusi globali-seeruvus ning muutuvus maailmas läbilöömi-seks. Selles valguses Arengufond tegutsebki.

Esimese läbitud seiretsükli põhjal võib öelda, et nüüdseks teab Eesti oma võimalusi. Läbi on analüüsitud suur osa majanduse eri-nevaid valdkondi nii töötlevas tööstuses kui ka teenusemajanduses, seda ennekõike rah-

Ott Pärna Riigikogus Arengufondi iga-aastast raportit esitlemas

vusvahelistumise ja tootlikkuse kasvatamise perspektiivist lähtuvalt. Arengufond on kaardistanud pildi, mis on tehtav ja mis ei ole, samuti teinud põhimõteteliste arengusuundade ja väärtuste teemalise laiapõhjalise visiooni töö “Kasuvision 2018 – maailmas edukas ja koduselt armas Eesti” (vt <http://www.arengufond.ee/foresight/growth>). Järgmise tsükli küsimus on, kuidas Eesti oma võimalusi ära kasutaks. On palju institutsionaalseid väljakutseid – osa teemasid on lahendatavad vaid asutusteülesele. Näiteks Eesti talendipoliitika – riigil peaks see tulevikus olema – ei saa olla pelgalt haridus- ja teadusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi, siseministeeriumi või majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi pärusmaa. Seda saab teha vaid era-, avaliku ja vabasektori tihedas koostöös. Sellepärast on Arengufond algatanud avaliku ja erasektori ümarlaad, kus osapooled saavad kokku ja mõtleavad, kuidas mingit valdkonda edasi viia.

“Finantsteenuste ekspordipotentsiaali kasvatamiseks loodi FinanceEstonia (vt <http://www.financeestonia.eu>) ja meditsiiniteenuste ekspordimahtude kasvatamiseks on koostöös erasektori, haiglate ja riigiasutustega loomisel MedicineEstonia,” räägib Pärna. “Need ei ole rahajagamiseks, vaid selleks, et lahti mõtestada ühised eesmärgid, panna paika tegevuskavad ja leppida kokku osapoolte tegevustes ja panustes. Ükski erahaigla ei suuda üksinda läbi rääkida mõne teise riigi haigekassaga, et oma teenust ekspordida. Oluline on koostöö ja ühiste eesmärkide seadmine, mis võib mõningal puhul tähendada lõpuks ka investeringut. Kui Eesti näiteks tahab rahvusvaheliselt võõrutusravi pakkuda, teha mingitesse piirkondadesse

võõrutuskliinikuid, siis tähendab see teema ühist mõtestamist, detailsemat arusaamist sellest turust (millisest riigist tulevad kliendid, kuidas nad otsuseid teevad jms) ja ühise panuse tegemist.” Suurte investeringuteni jõudmiseks on vaja asjaosaliste ühist mõtetööd. Erinevad initsiatiivid, mida Arengufond järgmiseks perioodiks planeerib, on just sellele suunatud – kuidas rattad käima panna.

Meie inforuumi ja meedia põhjal võiks arvata, et Eesti on suurem kui maailm selle ümber. Eduka Eesti jaoks peab see mõttemall muutuma. Meil ei ole naftat ega muud, mille arvelt oma kulusid kinni maksta. Euroopa kõrgliigas kaasa rääkiv tuleviku Eesti peab palju rohkem rahvusvahelist äri tegema, enam kultuuri- ja haridussidemeid omama ning sisuliselt mõistma, mis toimub meie ümber.

IT-haridus ja IT hariduses ehk inimkapitali kingast

“IT + haridus” teekaart ja rahvusvahelise ning interdistsiplinaarse IT Akadeemia algatus on välja kasvanud erinevatest seiretest. Arengufond on uurinud, kuidas IT saab enim mõjutada Eesti majanduskasvu. Maailmast on teada, et pool rikaste OECD riikide viimase kümnendi tootlikkuse kasvust on tulnud IT kasutamisest eri sektorites. “Seirega jõudsin sellele, et Eestis on IT-vallas inimkapitali king kõige kitsam ja sellega tuleb tegeleda. Koolides tuleb IT-hariduse andmise mahtu kasvatada ja kvaliteeti parandada, st muuta see rahvusvahelisemaks ja viia ingliskeelseks,” selgitab Pärna. “Välitudengite abil saab Eesti kahaneva üliõpilaskonna kasvule suunata. Kui minna interdistsiplinaarsusesse, siis räägime IT-st kui lahendusest. On vaja

liikuda interdistsiplinaarse hariduse suunas. See tähendab magistritasemel “IT +” programme, nt IT + meedia, IT + meditsiin, IT + logistika, IT + energeetika jne.” Plaan on seda teha rahvusvaheliselt – kõik programmid ingliskeelsetena ning pooled tudengid ja professorid väljastpoolt Eestist.

WebMedia juht Taavi Kotka on välja toonud, et tal on puudu umbes 100 inimest, keda ta kohe palgale võtaks. Sten Tamkivi (Skype Eesti juht) kirjutas äsja, et neil on vajaka 40-50 töötajat ja nad ei loodagi enam kõiki neid inimesi Eestist leida. Haridus peab tuleviku nimel astuma selle sammu, et IT-haridusega spetsialistide puudust leevendada. IT-talentide import on samuti aktuaalne, kuna muutused hariduses on inertsed. Oluline on ka IT-ekspertide piiritaguse kogemuse kasvatamine, et nad naaseksid oma kontaktidevõrgustiku ja uue haridusega koju õpetama, ettevõtteid juhtima ja järgmist koolkonda kujundama. Kõike seda kokku võttes peame endalt küsima, kas me suudame ja tahame oma IT eduloo ka tegelikult majanduslikuks ja ühiskondlikuks kasuks muuta. Eestil on selleks võimalus, kuna see on üks väheseid valdkondi, milles me maailmas tuntud oleme.

Tarkade projektijuhtidena saaks alltööd sisse osta kust iganes, aga kuna IT-ettevõtted on väga liikuvad, siis tuleb inimeste poolelt kiiresti reageerida. Arengufondi investeerimisportfelist on näha, kuidas üha enam tasub hoopis Silicon Valleyssesse minna, palgata inimesed seal ja kasvatada tegevust. IT-valdkonnas kipub olema nii, et ettevõtted, kes tahavad kasvada, lähevad sinna, kus on inimesed. Jätkusutlikkuse seisukohast on Eestile oluline korjata maksumuutusi ja hoida Eesti ettevõtted pigem siin.

Arengufond on tulevikuideede kohtumispaik

“Fakt on see, et kui me oma IT edulugu mahukamalt rahaks ei keera, siis on ta edaspidigi peamiselt Eesti maksumaksjate poolt meie siinset elu paremaks tegev ettevõtmine nagu siia maani,” tõdeb Pärna. Palju Eesti IT edust on avaliku sektori loodud – e-riik, ID-kaart ja mitmesugused infosüsteemid ning registrid. Nendega jõudis Eesti IT-vallas ka maailmapilti. Sinna kõrvale on hakanud tekkima ka erasektori ettevõtmisi. Erasektori poolelt on märgilised ennekõike telekomide tänapäevsus ja panganduse e-teenused – samas on mõlemad praegu põhiliselt siseturu ärid.

Seirest lahenduseni

Arengufondi juhatase esimehel on hea meel fondi tegevuse tulemuslikkuse üle: “Kõik meie seired on jõudnud pilootalgatusteni. Osa üritame ise käima lükata, mõne puhul loodame, et keegi turuosaline teeb need sammud ära. Rahvusvahelise IT interdistsiplinaarsuse teema hariduses on käsile võtnud Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus. Ka siin on küsimus, kas me oleme võimelised sellele oma jõududega ära tegema või äkki on vaja tegijaid väljast juurde tuua. Miks me ei võiks mõneks võtmeinimeseks tuua kedagi, kel on rahvusvaheline suhtluskõrgustik. Selle inimese kaudu saaksime luua strateegilise silla mõne tugeva välismaise ülikooliga, olgu see MIT, Stanford või mõni muu. Siia maani oleme mänginud rahvuslikus liigas, kus on kohalik lagi ees, nüüd tahame siseneda meistriliigasse, kuhu korjatakse kokku parimad pead maailmast. Kui me tahame oma haridusega tõesti maailma tippu jõuda, siis jääb meie oma inimestest väheks. Igal juhul tuleb professoreid,

teaduskondade või instituutide juhte sisse tuua. Kui me seda ei tee, on see kasutamata võimalus ja suuremate muutuste lootuses ilmselt ka enesepettus.”

Arengufondi suurim läbimurre

Suurim läbimurre on olnud kvaliteetsed seired ja see, et tahetakse pidada tulevikuteemalist debatti. Erinevate seirete ja eelmise aasta kasvuisooni töö ümber on ekspertgruppides, seminaridel ja konverentsidel koos käinud paar tuhat ärksat pead. Eesti terasem osa inimestest, ka noored tahavad diskuteerida oma riigi tuleviku üle. “Meil on selle üle hea meel, et tublid inimesed on siin pead ühisteks aruteludeks kokku pannud. See on demokraatliku riigi üks võimalusi panna palju inimesi samast asjast ühtemoodi aru saama ja samas suunas tegutsema,” kiidab Pärna.

Arengufondi koolkonnast ehk särtsuga tegemisest

Pärnal on õnnestunud Arengufondi kokku saada väga hea meeskond, kes on tänini suures osas püsinud, taibukaid on juurdegi tulnud. Need, kes on ära läinud, kannavad edasi Arengufondi mõttelaadi ja siirast tahet Eesti arengusse panustada.

“Organisatsioonina oleme ekspertorganisatsioon, mis tähendab, et kõik on suured isiksused, keda ei saa nagu liinitöötajaid juhtida. Kõik on keevaverelised oma arvamuse avaldamises, kuid vaidlus käib seisukohtade ja vaadete üle, mitte personaalsel tasandil – seda peab ekspertorganisatsioon alati meeles pidama. Särtsuga asja tegemine äratab indu ka teistes. Üksinda üritades või pidevalt öhtul hilja ükski tööd tehes viskab

ikka üle küll. Kambas jätkub aga hasarti ja tegemistahet. Selline *start-up*’ilik pealehakkamine on meil olnud kõik need neli aastat,” kirjeldab Pärna.

Riskikapitali ettevõtete portfelist

Arengufondil on Eesti suurim riskikapitaliga ettevõtete portfelli: 15 ettevõtet, millesse on investeeritud võrdsetel alustel koos kaasinvestoritega erasektorist. Enamik neist firmadest üritab maailmas ühel või teisel viisil läbi lüüa.

Oluline on, et riskikapitali teemast räägitaks õiges keeles. Meedia kajastab seda tihti kui toetuste jagamist. Pärna selgitab: “Alles nüüd on hakatud aru saama, et tegu on teenimise eesmärgil omakapitali investeringuga kasvuambitsiooniga skaleeritavasse ärimudelis, mitte elustiiliettevõtetesse või siis teadusse. Kuidas eristada elustiiliäri skaleeritavast? Näiteks juuksurisalongis saab nii palju päid lõigata, kui palju on juuksureid. Skaleeritavus on piltlikult see, kui samad juuksurid suudavad kümme korda rohkem päid lõigata, ennast seejuures surnuks töötamata ja rohkem raha kulutamata. Riskikapitali mudelid on kiire kasvu mudelid, enamasti tehnoloogiafirmad. Kuid head meeskonnad suudavad seda ka juuksurisalongide ja kohvikukettide puhul, seda enamasti frantsiisikettide ehitamise läbi, nt Starbucks ja Bread Talk (vt www.breadtalk.com).”

Paljud Arengufondi portfelli ettevõtted on saanud rahvusvahelist tunnustust ja mitmed neist on oma järgmistest investeerimisringidest suutnud kaasata rahvusvaheliste fondide ja äriinglite raha. Eesti on juba praegu *start-up* ettevõtete kasvumaana maailmas täitsa pildis!

Portfelli ettevõtete eripära seisneb selles,

et nad on seotud ülikoolidega. Eestist väljapoole vaadates on tehnoloogiaäris paljud asjad teatud haibi peal, näiteks sotsiaalsed võrgustikud jm moelad, kus tegutsetakse. Arengufond keskendub pigem firmadele, millel on oluline intellektuaalne omand või raskestikopeeritav teadmine. Eesti oludes selline portfelli kokku panna on suur saavutus. Teiselt poolt on see tunnustus meeskonnale, et kaasinvestorid erasektorist aktsepteerivad Arengufondi kui professionaalset partnerit.

Eesti riskikapitalituru laiema arendamise eesmärgil on käima lükatud Eesti Era- ja Riskikapitali Assotsiatsioon ESTVCA (vt www.estvca.ee), millel on pea 30 põhiliiget ja lisaks toetajaliikmed, kes jagavad teistega parimaid praktikaid investeerimisest ja turuteadlikkusest.

Riskikapitali turu areng on vajalik paljuski põhjusel, et pangalaenudega sageli ei saa innovaatilisi äriideid finantseerida, kuna elluvijatel ei ole tagatist. "Ainus alternatiivne raha kaasamise viis on oma säästud, tiimi tasuta tööaeg (ingl k *bootstrapping*) või siis nn kolm F-i ehk *family, friends ja fools* (eesti k perekond, sõbrad ja ullikesed). Kui ettevõtmine vajab juba paar miljonit eurot, siis sellist raha sõbra käest ei saa," valgustab Pärna.

Et riskantses tehnoloogiaäris investorit leida, on olulised nii paljulubav ärimudel kui ka tugev ja teotahteline tuumikmeeskond. Kõik peavad uskuma äriidesse ja üksteist usaldama. Investor usaldab oma raha meeskonnale, kes lubab tema osaluse väärtust ajas kasvatada. Kui ettevõtte kõrbe, kaotab investor oma raha. Kui ettevõtte võidab, siis tema osaluse väärtus kasvab ning investor teenib raha.

Arengufondi investeerimisportfell

- **Cellin Technologies** arendab tehnoloogiat inimese kudedest või luuüdist eraldatud tüvirakkude senisest kiiremaks kasvatamiseks raviprotseduurideks sobivateks koepreparaatideks.
- **Modesat Communications** (www.modesat.com) arendab modemlahendusi erinevateks maapealse, satelliit- ja turvaside rakendusteks maailma juhtivatele sidesüsteemide ja -seadmete tootjatele.
- **NOW! Innovations** (www.nowinnovations.com) pakub mobiilmaksete platvormi erinevate teenuste eest tasumiseks alates mobiilparkimisest kuni kiirteel sõitmiseni.
- **BiotaP** (www.biotapristine.com/about-biotap) arendab metagenoomi analüüsil põhinevat keskkonna mikrobioloogilise testimise platvormi.
- **Fits.me** (fits.me) arendab uudset robotikal põhinevat lahendust online-rõivapoodidele. Lahendust võimaldavaks alustehnoloogiaks on arvuti teel juhitud kujumuutev robotmannekeen.
- **Goliath Wind** (www.goliath.ee) ja **my!Wind** (www.mywind.ee) arendavad senisest odavamalt ning tõhusamat uut tüüpi tuuleturbiini nn rõngasgeneraatorit, mis võimaldab langetada tuuleenergia hinda.
- **Ilmarine Engineering** (www.ilmarine.ee) on metallitöötlemis- ja masinaehituse lahendused välisurgudele.
- **SmartPost/Cleveron** (www.cleveron.eu) töötab välja iseteeninduslike pakiterminalide tehnoloogia. Testvõrk Eestis müüdi 2010. a suvel Itellale, praegu eksporditakse tehnoloogiat ja tarkvara rahvusvahelisele turule.

- **Realeyees** (www.realeyesit.com) arendab inimese pilgualgimise ja emotsioonide mõõtmise ning analüüsi tehnoloogiat, mis on kasutatav ka tavalise veebikaamera kaudu.
- **SelfDiagnostics** (selfdiagnostics.ee) arendab kodus kiirtesti nakkushaiguste tuvastamiseks, mis põhineb uudsel patogeenspetsiifilisel testiplatvormil.
- **GrabCAD** (www.grabcad.com) arendab internetikeskkonda CAD-inseneridele, projektiteerijatele ning allhanke ja lõpptootefirmadele.
- **Inner Circle'i** (www.posterbee.com) ambitsiooniks on luua kasutajasõbralik, kuid erinevalt Facebookist privaatne keskkond grupsuhtluseks ja sellega maailma minna.
- **Sportlyzer** (www.sportlyzer.com) arendab rahvusvahelisele turule veebikeskkonda, mis viib harrastussportlased kokku treening- ja motivatsioonitarkvaraga.

Viimased kolm on välja kasvanud Arengufondi rahvusvahelise äri inkubaatorist Seedbooster.

Enamik nendest ettevõtetest kasutab infotehnoloogiat ja need rakendused on mingi elulise probleemi lahendamiseks. Selline ongi Eesti Arengufondi portfelli – kõikidel nendel ettevõtetel on oma lood, võlud ja valud. "Me võime julgelt öelda, et ¼ nendest ettevõtetest ei eksisteeriks, kui ei oleks Arengufondi, kes on neisse investerinud koos erakapitaliga (erainvestorid, kes varem pole tehnoloogiaetevõtetega kokku puutunud). Me meelitame inimesed tehnoloogiaisse investeerima, rohkem riske võtma. Hea on see, et mitmed ettevõtted on maailmas tuntust kogunud ning see teeb reklaami Eestile," on Ott Pärna Arengufondi portfelli ettevõtete üle uhke.

Riigikogu spiker Ene Ergma Arengufondi portfelli ettevõtete teemal mõtteid vahetamas

Fits.me - Riigikogus Arengufondi portfelli ettevõtteid tutvustamas

Ühest huvitavast seirest

Arengufondi uuemaid seireid on India–Eesti majanduskoostöö võimalusi avav ettevõtmine (vt www.arengufond.ee/foresight/india), mida tehakse koos India Suursaatkonnaga Eestis ja Soomes (asub Helsingis). Seire eesmärgiks on avada Eesti kaudu India ettevõtete äri võimalusi Euroopas ning Eesti ettevõtete võimalusi Indias äri teha ja sealseid ühiskondlikke väljakutseid lahendada. Seire laiemaks ülesandeks on India riigi põhjal Aasia majandusvõimaluste lähem tundmaõppimine.

Ott Pärna toob India väljakutsetest ja äri võimalustest aimu saamiseks mõned näited. Infotehnoloogia valdkonnas käib Indias praegu üks maailma suurim IT-projekt – ID-kaardi laadne lahendus igale India kodanikule, keda seal on 1,3 miljardit. Projekti põhieesmärk on anda igale hindule oma personaalne ID-number, et neile saaks teha sotsiaaltoetuste ülekandmiseks kontod. Praegu “hajub” 80% toetustest tee peal ära – kas siis varastatakse, kulutatakse või kaob ära. ID-number tuleb teha selliselt, et seda ei hakataks halvasti ära kasutama, sest piraatlusohud on neil palju suuremad kui meil. Plastkaart kopeeritakse kohe, koodid saadakse kätte, kas või seetõttu, et ligikaudu 300 miljonit inimest ei oska kirjutada ega lugeda. Kuidas jõuda õige lahenduseni? India suurima IT-ettevõtte Infosys'i kaasasutaja töötab seal praegu India peaministri toetusel. Nad on jõudnud sinnamaani, et isikutuvastust tehakse mobiiltelefoni abil, kuna mobiiltelefonide penetratsioon on kõvasti suurem, kui arenenud maades. Lahendatakse küsimust, kuidas mobiiltelefonide abil tuvastada inimest silmavikerkesta või näpupälje põhjal. Lühidalt, käimas on maailma suurim IT-projekt.

India suurust ja arengu kiirust arvestades on seal külluses väljakutseid ja äri võimalusi, mida meie ettevõtted saavad ära kasutada, õppides sealset turgu ja selle omapärasid korralikult tundma. India ettevõtteid on omakorda huvitatud maailma kõige rikkamast tarbijaturust, mis on jätkuvalt Euroopa. Miks ei võiks osa neist ettevõtetest tulla Euroopa turule Eesti kaudu, kas siis kaubandusega, tehnoloogiaäridega või muul moel. India lennufirmadki hakkavad üha enam Indiast välja lendama. Lennundus on Indias üks kiiremini arenenud valdkond üldse. Kui Hiinas on lennukompaniidel üle 2500 lennuki, siis sama suures Indias alla tuhande. Infrastruktuur, teed ja raudteed on samas palju kehvemad kui Hiinas. Seetõttu investeeritakse lennujaamadesse ja lennufirmadesse aina enam. Miks ei võiks mõni India lennukompanii tulevikus lennata Euroopasse läbi Eesti?

Uued seireteemad

Kui rääkida teistest uutest seireteemadest, siis on Arengufondis töösse minemas talendiseire ja rohemajanduse ehk *clean-tech* seire.

Talendiseire on vajalik selleks, et diskussioon läheks üleskutsetest “Talendid koju!” aste sügavamaks. Maailmas on käimas üha karmistuv globaalne talendiralli, kus on riikidena nii võitjaid kui ka kaotajaid. Selleks, et olukorda enda kasuks kallutada, tuleb see teema võimalikult laiapõhjaliselt ja eri eesmärkidega osapooli kaasates läbi töötada. Lisaks tuleb jõuda sügavamate argumentideni, mis siis ikkagi teeks Eesti atraktiivseks helgetele peadele teistest riikidest. Veel tuleb mõelda, keda ja kust me siia konkreetsemalt ootame jne. Kui üks asi on talenditeemaga selge, siis

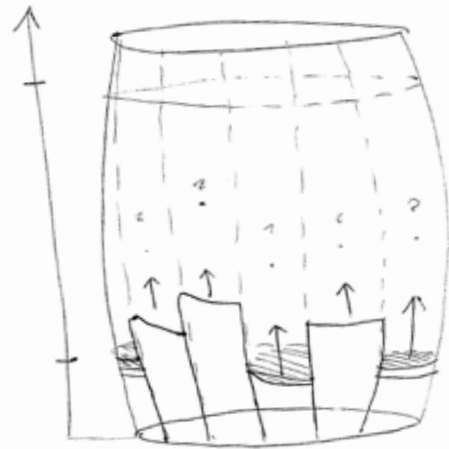
see, et eduka Eesti ehitamiseks vajame palju rohkem mõistust, kui meil omal jagub (seda näitab teiste kiirelt kasvanud väikeriikide kogemus). Lisaks peame me hoolitsema selle eest, et me omaenda parimatele tegijatele ka edaspidi pinget pakuksime – et nad endale Eestis piisavalt väljakutseid leiaksid.

Rohemajandus (sh roheline turg ja äri) kui valdkond on akuutne, kuna selle globaalset kasvu tõukavad tagant keskkonnaprobleemid ja neile lahendusi otsivad riikidevahelised kokkulepped, võetud kohustused, aga ka tehnoloogiline areng ning muutused tarbijate väärtushinnangutes. Euroopa Liit on seadnud rohemajanduse üheks oma järgmise kümnendi prioriteediks, ka rahapaigutuste mõttes. Eesti peaks sellest maksimaalselt osa saama ja oluliseks kaasaraäkijaks muutuma. Oluline on, et suurem osa Eesti ettevõtetest mõistaks rohemajanduse võimalusi ja arendaks oma ärimudeleid selles suunas – peidab ju rohemajanduse valdkond endas uusi äri võimalusi ja töökohti nii töötlevas tööstuses kui ka teenusemajanduses. Kusjuures maailmas kahekordistub aastaks 2020 keskkonnaga seotud toodete ja teenuste maht 1,6 triljonilt eurolt 3,2 triljoni euroni. Samuti on puhtad tehnoloogiad tõusnud riskikapitalistide üheks lemmikvaldkonnaks info- ja biotehnoloogia kõrval.

Saab see olema rohemajandus, küberturva või rahvusvaheline kauplemine tervishoiuteenustega – on selge, et maailmas läbilööv Eesti peab saama nii mõneski tulevikuvaldkonnas eestkõnelejate sekka. Selles mõttes peabki valdkondade sisuline arendamine käima käsikäes mõtestatud tööga rahvusvahelisel areenil. Lõpuks hakkavad need kaks poolt üksteist toetama. Näiteks puhta vee nappuses

Milline on meie ambitsioon ja valmisolek mõtestatult kõikide eeldustega tegeleda?

Tünnilaua seadus – tünnis ei saa olla rohkem vett, kui on kõige lühem laud ☺

olnud Singapurist on veetehnoloogiate arendamise ja targa rahvusvahelise lobitöö kaudu saanud veetemaatika eestkõneleja maailmas – seal toimuvad sellel teemal suured rahvusvahelised konverentsid, antakse välja maailma veeauhindu jne.

Networking'ust

“Arengufondi kui väikest (alla 20 inimese) organisatsiooni vaadates on selge, et me ei saa kõiki häid kitsa valdkonna eksperte palgale võtta. Mõnes mõttes me oleme võrgustiku süda, kus käiakse koos mõtteid jagamas, et Eestit edasi viia. See tähendab ka seda, et me ei ole kivisse raiutud seisukohtadega, vaid avatud foorum, kuhu on oodatud kõik uued mõttekaaslased. Eesti riigi ainuke võimalus maailmas tulevikus läbi lüüa ongi olla selline võrgustikukeskus,” nendib Pärna. Eesti ei konkureeri asukoha mõttes mitte kunagi Pariisi või Londoniga. Teine lugu on siis, kui siin tehakse ühist inspireerivat asja ja huvitavad inimesed maailmast tahavad siit läbi käia. “Näiteks on õdede Talide Nordic Symphony Orchestra toonud projektipõhiselt kokku parimad sümfoonikud üle maailma. See ei ole sümfooniaorkester, mis elab ja töötab püsivalt Eestis – kõik need head muusikud tulevad kokku vaid konkreetselt asja tegema, ehk siis projektipõhiselt. Ei ole vahet, kas oled Eestist, Singapurist, Bostonist, New Yorgist, Washingtonist, San Diegost – ikka tahetakse tulla. Tehnoloogia ulatab meile selles abikäe – erinevate IT-lahenduste abil saab kogu seda võrgustikku päris hästi koos hoida. Samamoodi on paari kliki kaugusel info, millist tööd keegi on kuskil teinud ja vajaduse korral saab ekspertidega kohe ühendust võtta.”

Kuhu Arengufondi käsi ei ulatu ehk millest unistame

Arengufondis tuntakse puudust kõige rohkem sellest, et need paljudest ühistest tööddest ja seiretest välja koorunud head mõtted või järelused kiiremini ellu jõuaks. “Selles mõttes oleme kärsitud – väle tegutsemine peaks olema väikese Eesti firmamärk ja unikaalne eelis – siin ju kõik inimesed tunnevad üksteist,” mõtiskleb Pärna. Kui investeerin-gute suund välja jätta, siis ei ole Arengufondil täideviivat võimu – ei saa asju ise ära tegema minna, selleks loodud asutusi asendada. “Meie liistud on olla pigem ajutrust, kelle ülesanne on väljakutsetele ja võimalustele tähelepanu juhtida, asjasse puutuvaid osapooli kaasata, taustaanalüüse teha ja rahvusvahelist parimat praktikat maale tuua – kõike seda selleks, et mõjusad asjad õiges kohas juhtuma hakkaksid.”

Eesti on ühest arengutsüklist teise minemas. On palju asju, mis on hästi ja õigesti tehtud. Samas, mida kõrgemale arengutasemele me oma majanduse ja ühiskonnaga jõuame, seda keerukamaks iga järgmine hüpe läheb. Praeguseid väljakutseid on raske lahendada nn tordivormiga, sh praeguse institutsionaalse jaotusega. Paljud teemad ei mahu ühe või teise ministeeriumi pädevusse, paljud neist ei ole tehtavad ainult avalikus või erasektoris. Seepärast on ainus võimalus teha koostööd, leida selleks nii ajutisi kui ka püsivaid töövorme. Erasektori ettevõtetel ei ole nii palju võimu, et ükski kaugetele turgu minna – riik ja erasektor peavad siin tarka koostööd tegema, seda näitab kas või Põhjala praktika. Isegi suure Nokia domi-

neeriva turuosa taga Indias on tugev annus Soome riigi asjaajamist ja diplomaatiat.

“Mina ise unistan rohkemast arvust säravatest ja maailma tundvatest liidritest ja riigimeestest, kes on tegutsemistahtmist täis. Ainult need säravad inimesed erinevates organisatsioonides, siin Arengufondis ja riigis üldse, on need, kes tegelikult Eesti elu edasi viivad. Oluline on oskus neid märgata ja natuke juhendada, kui me tahame, et suured asjad juhtuma hakkaksid. Mul on tunne, et me Eestis olemegi rohkem anonüümse seaduse, programmi või euromeetme usku ega oska hinnata, motiveerida ja usaldada liidreid – iga õnnestumise taga on ikka ja alati inimesed,” mõtiskleb Ott Pärna.

Pärna paneb südamele, et noored kipuvad ära minema, kui nad ei saa Eestis midagi ära teha. “Kui ümberringi on viitsimatus, siis ärksamad lahkuvad. Vastupidi, kui on inspireeriv keskkond, siis tahetakse olla selle osaks ja tullakse ka teistest riikidest tagasi Eestisse. Kui meil siin tehakse huvitavaid ja ambitsiooniga asju, siis veri keeb ja tahtjaid jätkub. Seda näitas ka kahekümne aasta tagune iseseisvumise periood. Siht oli ees ja kõik tahtsid tegutseda. Oli sisuline debatt eesmärkide, vähem persoonide üle. Tekkida võiks uus laine tahtjaid ja tegijaid. Lõppude lõpuks on see meie riigi tulevik. Ajalugu näitab, et Eesti riik ei ole jumalast antud. Kui me ise enda tulevikku ei kindlusta, ennast riigina “teravaks” ei arenda, siis me ei oska ennustada, kuhu turbulentsne maailmameri meid viib. On olemas ütlus, et kui sul omal plaani pole, siis oled sa kellegi teise plaani osa. Tark on olla ise terav ja toimekas ning ise oma tulevikku kujundada.”

ARENGUFOND ESTONIAN DEVELOPMENT FUND

Eesti Arengufond on Riigikogu loodud mõttekeskus, kus analüüsitakse globaalseid tulevikutrende Eesti huvidest lähtuvalt, ja investeerimisfond, mis investeerib uut moodi mõtlevatesse ambitsioonikatesse Eesti tehnoloogiaettevõtetesse. Arengufondi tegevjuht on Ott Pärna, investeeeringute suunda juhib Heidi Kakk ja tulevikuseiret Kitty Kubo. Arengufondis töötab 20 inimest (üle poole neist alates esimesest tegutsemisaastast) ja investeerimisotsuseid nõustab 7-liikmeline rahvusvaheline ekspertkomitee. Arengufondi nõukogus on 9 liiget. Arengufondile saab külla tulla Tallinnasse aadressil Tornimäe 5, huvitavat lisainformatsiooni leiab veebist www.arengufond.ee.

Kas teadsid, et:

- Arengufond loodi 2007. aastal.
- Arengufondi-sarnased keskused on olemas paljudes riikides (nt NESTA Suurbritannias, Forfas Iirimaaal, Vinnova Rootsis, lähim koostöö on soomlaste SITRA-ga).
- Arengufondi vedamisel koostati Eesti Kasvuvisioon 2018, mis tipnes mullu kahe tiptasemel foorumiga (neist üks noortele).
- Arengufond on investeerinud 15 ettevõttesse 6,6 milj eurot (teist samapalju erainvestorid).
- Arengufond on Eesti riskikapitali assotsiatsiooni EstVCA asutaja.
- Arengufond investeeris Eesti Telekomis aktsiate dividendidest saadud raha, mis aga masu ajal suunati riigieelarve päästmiseks. Töös on järgmise investeerimisfondi moodustamine.
- Arengufondil on oma blogi www.fututuba.ee, mis lahkab Eestile olulisi globaalseid tulevikutrende.
- Arengufond on IT Akadeemia, FinanceEstonia ja MedicineEstonia koostööinitsiatiivide algataja.
- Noorim töötaja on 23aastane ja vanim 67.

Annika Uudelepp
Praxise juhatuse esimees

Praxis on Arengufondiga teinud koostööd juba mitu aastat ja päris mitmel moel – olgu see Praxise analüüsitööga mõneste AFi algatusse panustamine (nt tervishoiuteenuste ekspordipotentsiaal) või ühiskondliku arutelu tekitamine Eesti ees seisvate väljakutsete teemal (nt konverents “Eesti pärast eurot” või kasvuvisiooni koostamine). Koostöö on andnud vastastikku häid mõtteid ja aidanud paremini ära kasutada loodud teadmisi ning edendanud mitut uutset teemat. Just hiljuti pidasime Ott Pärna ja Kitty Kuboga väga inspireeriva arutelu sellest, kuidas Eesti edukaid reformikogemusi erinevates poliitikavaldkondades laiemalt levitada ning mida teha selleks, et Eestisse tuua värskeimat vaadet ja uut teadmist ühiskonna arendamiseks.

Näen Arengufondi koostööpartnerina, kellega saab paljudel teemadel pidada sisukaid arutelusid ja leida ühisosa mitme teema edendamisel ühiskonnas. Arengufondis on vahvad inimesed, kellega pole ükski kohtumine igav. Ambitsioonikas ja inspireeriv mõtelend koos oskusega teisigi kaasa mõtlema tõmmata on Arengufondi üks põhioskusi, mida paljud hindavad. Teine oluline oskus, mida näiteks napib veel paljudes Eesti riigiasutustes, aga mis on Arengufondis igapäevane, on koostööoskus. Arengufond on minu meelest mõistnud, et jalgratta leiutamise või ise nullist mingi teadmise ülesehitamise asemel tuleb üles leida õiged inimesed ja nendega päid kokku pannes sünergiat luua.

Kristjan Port
Tallinna Ülikooli
Terviseteaduste ja Spordi
Instituudi direktor

Arengufondi sattusin mõni aasta tagasi tänu IT ja tervishoiu teemade ühtsesse kasvuvisiooni sulandamist taotlevatele mõttevahetustele. Peas elaimdus, et põhjus, miks inimesed pole saavutanud oma potentsiaali, on kindlasti koosolekud, tarbisin esimesel kokkusaamisel võimalikult palju kohvi ja küpsiseid, et mingitki kasu lõigata. Siiski ületas õige pea huvitavate inimeste vestlus kohvijoomislusti ja Arengufond hakkas mõjuma “arendavana”.

Tervishoiu IT-visiooni valmimine on taolise arengu tõend, sest kaks vägevat – ei IT-sektor ega ka tervishoiu haldusala pole seni suutnud sellist kummagi jaoks vajalikku ideede platvormi luua. Võimalik, et ilma poliitiliselt neutraalse katalüüsijata polekski see võimalik.

Arengufondi töölaadi iseloomustab püüd rakendada moodsaid intellektuaalseid tööriistu. Seda võib kokkukulnute jaoks vaadelda ka isikliku arengu aspektist, sest saadud kogemust ju tagasi ei küsita.

Kunst on intellektuaalsetest tegevustest tõendiks, et individuaalsest pingutusest sünnib tavaliselt parem tulemus kui grupitöös. Samas peab arvestama, et Arengufondi loome pole emotsionaalselt hinnatav taies, vaid analüütiline järeldus, mille sünnile on kasu võimalikult laiapinnalisest kogemusest. Seetõttu pean Arengufondi kui organisatsiooni oluliseks tugevuseks erineva tausta ja pagasiga inimeste koondamise ja koostöö toetamise suutlikkust. Eriti positiivne on tõdeda, et kõik need teadjamehed ja -naised pärinevad kodusest Eestist. Samas on Arengufondil õnnestunud kohalikku “pada” vürtsitada põnevate väliseksperptidega, tagades tulemile rahvusvahelise ja samas Eestile sobiva sisu.

Marko Lehes
OÜ SelfDiagnostics,
CEO

OÜ SelfDiagnostics on Arengufondiga teinud koostööd alates 2009. aastast, st ajast, kui ettevõtte liitus Seedboosteri programmiga. Sellest ajast on positiivne areng olnud mõlemapoolne ja koostöö üksteist täiendav. OÜ SelfDiagnostics on rahvusvahelise suunitlusega meditsiinitehnoloogiat arendav ettevõtte ja mõistagi on selles valdkonnas tootearendus seotud suurte tehnoloogiariskide ja kapitalimahutustega. Ettevõtte arendab unikaalset kiirtestide platvormi, mis looks aluse meditsiiniliste kodutestide läbimurdele. Arengufondi liitumine omanike ringi ja täiendava kapitali kaasamine on aidanud ettevõtet neid riske maandada ja tugevdada kapitaliseeritust ning seeläbi keskenduda ettevõttele täielikult oma peamistele väljakutsetele. Kapitali leidmiseks pidasime läbirääkimisi mitmete investoritega. Arengufondi kaasamisega otsustavaks fondi sobiv strateegiline määratlus ja usaldusväärus. Ettevõtte jätkusuutlikkuse seisukohalt on oluline valida partneriks stabiilne ja piisavalt kapitaliseeritud investor, kellega on võimalik planeerida mitmetapilisi ja mahukaid investeeeringuid ka tulevikus. Samuti näeme Arengufondis partnerit ettevõtte pikaajalise strateegia kujundamisel ja selle ellu viimisel.

